İKTİDARDAKİ MUHALİF

PROF. DR. OSMAN TURAN

Dr. Nasrullah Uzman

ÖTÜKEN

NASRULLAH UZMAN; Kahramanmaraş/Elbistan'da doğdu. Elbistan'da başladığı ilk-orta öğrenimini Mersin'de tamamladı. 2005 yılında Kafkas Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nden mezun oldu. 2008 yılında aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Bilim Dalı'nda *İttihat ve Terakki Dönemi Türk-Rus İlişkileri (1908-1918)* konulu tezi ile yüksek lisans eğitimini tamamladı. 2013 yılında *Türkiye'nin Mülteci ve Muhacir Politikaları (1923-1947)* konulu tezi ile Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Bilim Dalı'nda doktora eğitimini tamamladı. Halen Gazi Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nde görev yapmakta olup Türkiye Cumhuriyeti Tarihi alanında çalışmalarını sürdürmektedir. Evli ve iki çocuk babasıdır.

İÇİNDEKİLER

Takdim 11
Önsöz 13

Birinci Bölüm

Ailesi 17
Eğitimi 26
Meslekî Kariyeri 35
Gurbet Mektupları: Avrupa Günleri 47
Fikir Dünyası ve Şahsiyeti 64
Genç Bir Tarih Doçentinin Açığa Alınması: Hüseyin Nihal Atsız Hadisesi 73
İki Aylık Hapis Cezası: Gafletten Uyanalım! 81
Eserleri 83
Evliliği ve Aile Hayatı 92

İkinci Bölüm

Çok Partili Hayata Geçilmesi ve Demokrat Parti İktidarı 105
Aktif Siyasete Atılması 110
Demokrat Parti Trabzon Milletvekilliği (1954-1960) 114
X. Dönem (14 Mayıs 1954-1 Kasım 1957) 114
XI. Dönem (1 Kasım 1957-27 Mayıs 1960) 162
Türk Ocakları Genel Başkanlığı 194

Üçüncü Bölüm

27 Mayıs 1960 Öncesinde İktidar-Muhalefet İlişkileri 201
27 Mayıs 1960 Askeri Darbesi 209
Haksız Bir Tecziye: Yassıada'da Günleri 213
Tarık Güryay Hadisesi 221
Yassıada Yargılamaları 227
Anayasa'yı İhlal Davası (Esas No: 1960/1) 239
Haksız Mal İktisabı 285
Yassıada Yargılamalarının Karara Bağlanması 297
Yassıada'dan Mektup Var: 50 Kelimeye Sığmayan Duygular 304
Yassıada Sonrası: Yeniden Akademiye Dönme Mücadelesi 330

Dördüncü Bölüm

Askeri Yönetimden Demokratik Yönetime Geçiş 343
Yeniden Siyaset: Adalet Partisi 346
Adalet Partisi Trabzon Milletvekilliği 352
İhraca Giden Süreç: Hükûmet İçin Gensoru İstemesi 367
İhraç Gerekçesi: Yeni İstanbul Gazetesi'ndeki Yazıları 390
Savunması: Hiçbir İkaz ve Tenkide Aldırmayan Bir Lider 404
İhracı: İktidardan Muhalefete Geçiş 415
İhraca Tepkiler 419
Partisiz Muhalefet 425
Sembolik Bir Adaylık: MHP Adaylığı 428
İlmin İdeolojiye Yenik Düşmesi: Türk Tarih Kurumu Üyeliğinden Çıkarılması 431
İnzivaya Çekilme: Beklenen Son 435

SONUÇ 443
KAYNAKLAR 447
DİZİN 453

Doğumunun 104. ve vefatının 40. yıldönümü münasebetiyle

Prof. Dr. Osman Turan'ın

aziz hatırasına ithaf olunur.

TAKDİM

Değerli aile büyüğümüz Prof. Dr. Osman Turan'ın vefatının 40. Yılında hatırasını yeni nesillere aktarmak ve yaşatmak adına büyük bir özveriyle emek veren akademisyen Sayın Dr. Nasrullah UZMAN, binlerce yıllık Türk medeniyetinin nereden gelip nereye gittiğini ve gitmesi gerektiğini hem çağdaşlarına hem de kendisinden sonraki nesillere aktararak bir milleti tarihin tecrübeleri ile bilgilendirme ve aydınlatma sorumluluğunu üstlenmiş Türk milliyetçisi Osman Turan'ın ruhunu şad etmektedir. Bu vesile ile Osman Turan'ın ülküsünü ve fikirlerini her zaman kendisine önder edinen, anısını canlı tutan, vefatının 40. yılında da her yıl olduğu gibi hem mezarı başında hem de çeşitli sohbet ve panellerde Türklük ışığını yakmaya devam eden Türk Ocakları ve tüm değerli akademisyen, dost ve okurlara Turan ailesi adına minnetlerimizi sunar, teşekkür ederiz.

Fuat TURAN
İstanbul-2018

ÖNSÖZ

Prof. Dr. Osman Turan'ın hayatını, tarihçiliğini ve eserlerini konu edinen birçok çalışma yapılmıştır. Bu değerli eserlerden Nurdan Demirci, Nevzat Topal, Zehra Arslan, Ali Birinci, Salim Koca, Mustafa Kafalı ve Mehmet Altay Köymen tarafından hazırlanan makale ve kitaplar ilk sıralarda yer alırlar. Bununla birlikte Osman Turan'ın milletvekilliğini ve siyasî faaliyetlerini konu edinen -yani hayatının 15 yılını (1954-1969) kapsayan- müstakil bir eser yazılmamıştır. Oysa bu süre, Osman Turan'ın aktif siyasetin içinde bulunduğu ve 64 yıllık hayatının en verimli dönemi (40-55) olarak görülmektedir.

Osman Turan'ın hayatına bakarsak; 1954 ve 1957 genel seçimlerinde Demokrat Parti'den Trabzon milletvekili seçilen Osman Turan, bu görevini sürdürdüğü sırada 27 Mayıs 1960 askeri darbesi gerçekleşmiş ve diğer Demokrat Partililer gibi O da tutuklanmıştır. Yassıada'da aylarca tutuklu kaldıktan sonra Yassıada yargılamalarından beraat etmiş ve siyasî mücadelesine devam etme kararı almıştır. 1965 genel seçimlerinde Adalet Partisi'nden yine memleketi Trabzon'dan milletvekili seçilmiştir. 1969 yılında yapılan genel seçimlerde de Milliyetçi Hareket Partisi listesinden aday olmuş; ancak seçilememiştir. Bu itibarla Osman Turan'ın milletvekilliğini ve siyasî faaliyetlerini konu edinen bu çalışma, Osman Turan'ın biyografisine dair önemli bir eksikliği gidermek çabasıyla hazırlanmıştır.

Çalışmamızda detaylı bir literatür taraması yapılmış; öncelikle konumuzla ilgili arşivlerden[1] azami istifade edilmiş, bu arşivlerden elde edi-

[1] İstifade edilen arşivler şunlardır: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Akademik Personel Arşivi, Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi, Cumhurbaşkanlığı Arşivi, Osman Turan Aile Arşivi, Sosyal Güvenlik Kurumu Kamu Görevlileri Emeklilik Daire Başkanlığı Arşivi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivi, Türk Tarih Kurumu Arşivi, Amerikan Dışişleri Bakanlığı Arşivi

len birçok yeni belge, bilgi ve fotoğraf ilk defa bu eserde kullanılmıştır. Burada Osman Turan Aile Arşivi'nde yaptığımız çalışmalarda ulaştığımız önemli belge ve bilgilerin birçok konuyu aydınlatacak mahiyette olduğunu belirtmemiz gerekmektedir. Arşivlerin yanı sıra Milli Kütüphane, TBMM Kütüphanesi ve Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi'nde bulunan birçok yerel ve ulusal gazete taranmış; Osman Turan'ın dönemin siyasî gündemine dair basına verdiği demeçler ve Osman Turan hakkında yapılan haberler temin edilmiştir. Başta *Yeni İstanbul* Gazetesi olmak üzere dönemin gazetelerinde Osman Turan tarafından kaleme alınan yazılardan da istifade edilmiştir.

Bu eser hazırlanırken sözlü kaynaklara da müracaat edilmiştir. Bu anlamda öncelikle Osman Turan'ın ağabeyi Mehmet Nazım Turan'ın oğulları Nihat Turan ve Fuat Turan ile görüşülmüştür. Ayrıca Osman Turan'ı yakından tanıma fırsatı bulan Ali Birinci, Kâzım Yaşar Kopraman ve Salim Koca ile de görüşülmüştür. Bu görüşmelerimizde literatüre yansımayan birçok önemli bilgi elde edilmiştir. Arşivlerin, süreli yayınların ve sözlü kaynakların yanı sıra Osman Turan'ı ve dönemin siyasî hadiselerini konu edinen telif-tetkik eserlere de müracaat edilmiştir.

Osman Turan'ın siyasî hayatını konu edinen "*İktidardaki Muhalif: Prof. Dr. Osman Turan*" başlıklı bu eseri hazırlamaya başladığımız andan itibaren benimle aynı heyecanı paylaşan ve Osman Turan'ın aile arşivini istifademize sunma nezaketini gösteren Sayın Fuat Turan'a müteşekkirim. Eserin hazırlanması esnasında istifade ettiğimiz arşiv ve kütüphane çalışanlarına yardımlarından dolayı teşekkür ederim. Ayrıca bu eserin ortaya çıkmasında yardım ve teşviklerini gördüğüm muhterem hocalarım Prof. Dr. Ali Birinci ve Prof. Dr. Mustafa Turan'a teşekkürü bir borç bilirim.

Osman Turan'ın hayatı boyunca Türk Milleti için cesaretle vermiş olduğu mümtaz mücadelenin bilinmesi ve gelecek nesillere aktarılması temennisiyle…

Dr. Nasrullah UZMAN
Ankara-2018

Birinci Bölüm

Ailesi

Hasan Ağa ve zevcesi Şahzene Hanım çiftinin ilk çocukları "*Nokta*" isimli kızlarıydı. İkinci çocukları ise "*Mehmet Nazım*" isimli oğullarıydı. Hasan Ağa ve Şahzene Hanım üçüncü çocuklarına "*Osman Ferit*" ismini verdiler[1]. İşte bu çocuk şahsiyeti, fikirleri, eserleri ve faaliyetleri ile yakın dönem Türk tarihine damgasını vuran Osman Turan'dan başkası değildi. "*Osman*", Hz. Muhammed'in damadı ve üçüncü halifenin ismiydi. Osmanlı Devleti de ismini kurucusu ve ilk hükümdarı olan Osman Gazi'den almıştı. "*Osman*" ismi "*bir tür kuş veya ejderha*" anlamını da taşımaktadır. Bazı kaynaklarda "ateş gibi adam (Odman: Od+Man)" anlamına geldiği de ifade edilmektedir. Osman Turan'ın büyük dedesinin ismi de Osman'dı. Hasan Ağa ve Şahzene Hanım bu gerekçelerden birini, belki de hepsini düşünerek üçüncü evlatlarına "*Osman*" adını vermişlerdi. Hasan Ağa ve Şahzene Hanım çiftinin dördüncü ve son çocukları ise "*Hediye*" ismini verdikleri kızlarıydı.

Hasan Ağa ve Şahzene Hanım'ın üçüncü çocukları olan Osman Turan, 2 Mayıs 1914 tarihinde Trabzon'un Çaykara[2] ilçesine bağlı Soğanlı[3] köyünde doğdu[4]. Çaykara ilçesi nüfus memurluğu kayıtlarına göre Osman Turan'ın babası Hasan Ağa, 1294[5] doğumluydu. Hasan Ağa'nın babası Abdullah Ağa, annesi ise Havva

---

1 *Sosyal Güvenlik Kurumu, Kamu Görevlileri Emeklilik Daire Başkanlığı Arşivi*, Dosya Nu. 14.793.05. (Bu dipnottan itibaren Sosyal Güvenlik Kurumu, Kamu Görevlileri Emeklilik Daire Başkanlığı Arşivi kısaltılarak "*SGK Arşivi*" şeklinde verilecek, olup virgül (,)'den sonraki kısım dosya numarasını ifade edecektir).

2 Çaykara'nın o dönemdeki ismi Kadahor idi. Bkz. Tahir Sezen, *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü*, Ankara, 2006, s. 122, 162.

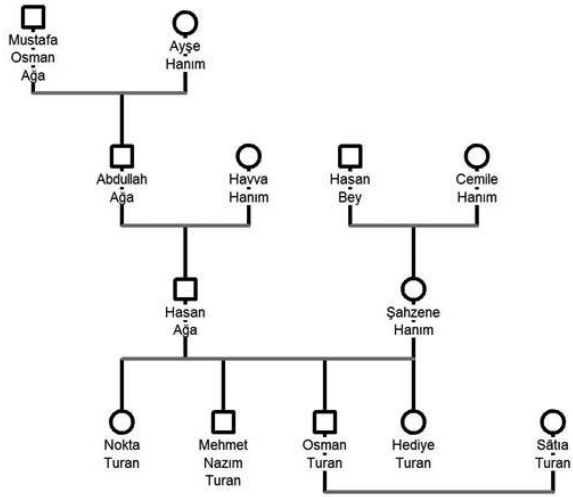
3 Soğanlı, o dönemde Hopşera ve Hopşera-i Süflâ olarak adlandırılıyordu. Bkz. Ali Birinci, *Tarihin Alacakaranlığında Meşahir-i Meçhuleden Birkaç Zat-2*, İstanbul, 2010, s. 98.

4 *SGK Arşivi*, 14.793.05.

5 Hicri takvime göre 1294 yılı, miladi 1877-1878 yıllarına tekabül etmektedir.

Hanım'dı. Osman Turan'ın annesi Şahzene Hanım ise 1300[6] doğumluydu. Şahzene Hanım'ın babası Hasan ağa annesi ise Cemile Hanım'dı. Yani Şahzene Hanım'ın babası ve eşi adaştı[7].

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi, Sosyal Güvenlik Kurumu Kamu Görevlileri Emeklilik Daire Başkanlığı Arşivi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivi ve İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü verilerine göre Osman Turan'ın soyağacı şöyledir:

Osman Turan'ın Soyağacı

Osman Turan, baba tarafından "*Kurtoğulları*" lakabıyla tanınan oldukça köklü bir sülaleye mensuptu. Trabzon'un 1461 yılında Fatih Sultan Mehmet tarafından fethedilmesiyle birlikte, Osmanlı Devleti'nin iskân politikası gereğince, Van civarında bulunan Türkmen aşiretlerinin önemli bir kısmı bu bölgeye yerleştirilmişti. Trabzon'un Türkleşmesini sağlayan bu Türkmen aşiretleri arasında Sürmene, Çaykara ve Bayburt'a yerleştirilen "*Kurtoğulları*,

[6] Hicri takvime göre 1300 yılı, miladi 1882-1883 yıllarına tekabül etmektedir.

[7] *Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi*, Fon Kodu: 10.9, Yer Numarası: 236.728.3, lef. 38. [Bu dipnottan itibaren '*Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi*' kısaltılarak '*BCA*' şeklinde kullanılacaktır. Eğik çizginin (/); sol tarafı fon kodunu, sağ tarafı ise yer numarasını ifade edecektir].

Kuranoğulları[8]*, Korunoğulları"* olarak bilinen Osman Turan'ın ataları da vardı. Osman Turan'ın ağabeyi Mehmet Nazım Bey'in ortanca oğlu Fuat Turan Bey, sülalesinin tarihi ve ataları ile ilgili şu bilgiyi paylaşmaktadır:

> "Bizim sülalemiz Trabzon'a ilk gelenler arasında olan bir ağa sülalesi. Ağa derken, büyük arazileri, büyük varlıkları olan sülale değil; ama memlekette kendimizi bildiğimizden beri onurlu, gururlu ve memleket meselelerine de eğilmiş bir sülalenin mensuplarıyız. Geçmiş dönemlerimizde varlıklı zamanlarımız da olmuş. Kaybettiğimiz harpler sonrasında büyüklerimizin harplerde şehit olması nedeniyle sahipsiz kaldığımız zamanlarda ve fakir düştüğümüz dönemlerde bile her zaman kendimizi varlıklı, onurlu ve gururlu hissettik. Bu his genetik bir his olsa gerek. Ben, cebimde paranın sınırlı miktarda olduğu zamanlarda bile kendimi hep maddeten varlıklı hissederdim. Bizim aslımızın Trabzon'un Türkleşmesi esnasında Van'dan gelerek yerleştirildiği rivayet edilir. Bu sırada sülale 3 kola ayrılmış; birisi Sürmene'deki kolu Dilaverler, ikincisi Of'taki kolu Kolenoğulları ve üçüncüsü biz Çaykara'da Korunoğulları[9]. Tabiî yakın zamana kadar bizim arazilerin bir kısmını 'Vanlıların yeri' diye adlandırırlardı. O zamanlar ben çocuktum ve bunun ne demek olduğunu pek bilmezdim. Hâlbuki bizim Van'dan gelişimizin ve ilk konakladığımız yerin orası olduğunun ifadesi oluyor bu. Bizimkiler gerçekten oraların

---

[8] Prof. Dr. Mustafa Kafalı, Osman Turan'ın ailesinin köye yerleşen ilk aile, köyün kurucusu olduğunu ifade etmekte ve bu yüzden aileye *"kurucular"* anlamına gelen *"Kuranlar", "Kuranoğulları", "Kuranzadeler"* denildiğini ifade etmektedir. Bkz. Mustafa Kafalı, "Trabzon'un Yetiştirdiği Mümtaz Simâ: Prof. Dr. Osman Turan", *Cumhuriyet'in 75. Osmanlı Devleti'nin 700. Yılında Trabzon Tarihi İlmî Toplantısı (6-8 Kasım 1998) Bildiriler*, Trabzon, 1999, s. 17.

[9] Fuat Turan'ın bahsettiği hadiseleri (ailenin üç kola ayrılmasını ve Çaykara'ya göç serüvenini) konu edinen bir soy ağacı 2008 yılında hazırlanmış olup; bu soy ağacında şu açıklama yer almaktadır: *"Türklerin Anadolu'ya göçünün 1600'lü yıllara tekabül eden halkasında dedelerimizin de içerisinde bulunduğu kafile Van civarından Anadolu'ya giriş yapar. Kafile Sultan IV. Murat komutasındaki Osmanlı Ordusunun İran seferinden dönüşünde Karadenizli Tımar Sipahileri ile beraber 1635 yılında Van'dan ayrılarak Karadeniz'e gelir ve Çaykara ile Vakfıkebir arasına yerleştirilirler. Dilaver'in babası ve dedesi, bugün hala Vanlılar mevkii olarak anılan ve Çaykara ilçesi sınırları içinde bulunan, eski adıyla 'Zeno Köyü' olarak bilinen köyün yakınlarındaki 'Fitinos Köprüsü' civarına yerleşirler. 1700'lü yılların başlarında Dilaver ve kardeşleri babalarının ölümünü takiben bölgedeki karışıklıktan da rahatsız olarak mahalden ayrılırlar ve torunlarının yaşadığı yerlere göçerler. Bu göç sonucu Dilaver de hala torunlarının yaşadığı ve mezarının bulunduğu Aksu Köyü'ne yerleşir." Osman Turan Aile Arşivi.*

İslamlaşmasında ve Türkleşmesinde büyük rol oynamıştır. Biz Trabzon'da, Çaykara'da olduğu kadar Bayburt'ta da yerliydik. Bayburt'ta yerliliğimizin ne zamandan başladığını bilmiyoruz. Yazları yayla diye oraya çıkılırdı ama aynı zamanda kış aylarında da kalınan bir köydü. Bu şekilde bizimkilerin iki memleketi vardır diyebiliriz; ama esas memleket Çaykara'ydı. Aile büyüklerimizin mezar taşları da Çaykara'da. Hatta Çaykara'da bizim bir konağımız vardı. Şato gibi idi sonradan taşları zamanla eriyince rahmetli babam tarafından yıkılmaya mecbur kalındı. Bu konağın kapısının üzerinde bir kemer taşı vardı. Bu konağın her bir taşı, bir kırmızı lira yani bir altına dışarıdan getirilerek 1700'lü yılların başında inşa edilmişti. Öyle ki tuvaleti bile bir kemerle geçilen kesme taştan inşa edilmişti. Her tarafı mazgal olan bir konaktı. Bu konağın içerisi bütünüyle oymalı ceviz ağacıyla kaplıydı. En tepesinde de bir tabyası vardı, oradan etraf gözetlenirdi. Düşmanlara ve hasımlara karşı konak korunurdu. Çaykara'daki evimiz böyleydi. Bizimkiler geçmişten beri hep iyi ve hayırla anılan, halkı koruyan ve şiddete karşı olan bir sülale olmuştur. Ben çocukken hatırlarım, döşeme tahtalarının altından mavzer fişekleri şarjöre dizilmiş şekilde dururdu. Bunlar eskiden kalmaydı. Bizim Mustafa Osman Ağa diye bir dedemiz, büyük dedemiz vardı. Hatta Mustafa Osman Ağa'nın bacağının biri kalın diğeri inceymiş. Eskiler bunu yılancık olarak tabir ederler, böyle bir hastalığı varmış. Mustafa Osman Ağa için yerel şairler 'hey gidi Osman Ağa, askerin dağdan dağa, bir ayağın incedir uymaz öbür ayağa' gibi şeyler de söylemiş. Büyük dedemiz Mustafa Osman Ağa, 1828-1829 Osmanlı-Rus Harbi sırasında Hart Ovası'nda büyük yararlılıklar göstermiş. Hart Ovası'nı Ruslar işgal ettiği zaman Mustafa Osman Ağa, mahallî güç olarak topladığı askerlerle Ruslara karşı mücadele etmiş ve mukavemet göstermiş. Bayburtlu şair Zihni'nin bir şiirinde Mustafa Osman Ağa'dan bahsedildiğini de rahmetli amcam Osman Turan söylerdi. Hart Ovası'nda bolca su arkları varmış. Ova sıkça sulanırmış. Rus birlikleri Hart Ovası'na yerleşince Mustafa Osman Ağa, bir gece suyu Rus birliklerinin konakladığı yere akıtıyor. Ertesi gün şimdinin tankı gibi olan büyük, iri cüsseli Rus atları ovaya saplanıp kalıyor, çıkamıyor. Bu sayede Ruslar, arabalarını çekemiyorlar, bizimkiler de Rusları orada mağlup ediyorlar[10]. Mustafa Osman Ağa'nın oğlu Abdullah Ağa var. İşte bizim dedemiz Hasan Ağa'nın babası bu Abdullah Ağa. Yani babamın ve amcam Osman Turan'ın dedesi bu Abdullah Ağa. Abdullah Ağa'nın oğlu da Hasan Ağa, yani bizim dede-

[10] Fuat Bey'in naklettiği Hart (Aydıntepe) Ovası hadisesini kaynaklar teyit etmektedir. Bayburtlu Şair Zihni'ye ait "*Hart Destanı*" da 1828-1829 Osmanlı Rus Harbi'ni konu edinmektedir.

> miz; babamın ve Osman Turan amcamın babası. Dedemiz Hasan Ağa I. Cihan Harbi'nde Kafkas Cephesi'ne, Sarıkamış'a gidiyor. Kendi işini görmek için beraberinde bir de makas götürüyor. Hasan Ağa orada yaralanıyor ve hastalanıyor. Hatta hasta iken Bayburt'a gelen bir tanıdığa yanında getirdiği makası veriyor ve 'sen bu makası bizim eve götür, gösterirsen tanırlar, benim burada Karabıyık hanlarında yaralı olduğumu söyle gelip beni alabilirlerse alsınlar' diyor. O makas bizde halen dururdu ama sonra kayboldu. Ondan sonra bizimkiler almaya gidiyorlar, bir at yahut öküz arabasıyla. Günlerce Bayburt'tan gidiyorlar ama kimi bulsunlar? Hep toplu mezarlar, binlerce insan toplu olarak öylece gömülmüş ve dönüp geliyorlar. İşte bundan sonra amcamın ve babamın çileli hayatı başlıyor. Varlıklı, itibarlı, iyi bir sülale iken işte bu harpler sebebiyle yıkım oluyor. Büyüklerini kaybeden, kimsesizleşen bir hale düşüyorlar. Amcam Osman Turan arada babaanneme sızlanırmış, 'herkesin dedesi varken, benim babam bile yok' diye. Hasan Ağa'nın şehit olmasıyla aile reissiz, erkeksiz kalıyor. Çocuklar da küçük. Bu durumlar aileyi sıkıntıya sokuyor ve kendi imkânları ile geçinmeye çalışıyorlar[11]."

Fuat Turan'ın ifade ettiği gibi ailenin esas memleketi Çaykara'ya bağlı Soğanlı Köyü'dür. Hatta Soğanlı Köyü'nde avlusunda Turan ailesinin büyüklerinin mezarlarının bulunduğu ve *"Korunoğlu"* ismini taşıyan bir de camii bulunmaktadır. Bu camiinin mermer kitabesinde *"Korunoğlu Camii 2012'de ecdat yadigârı eski camii yıktırılarak yerine Mehmet ve Rıfkı Turan hayrına oğulları tarafından yeniden yaptırılmıştır"* ifadesi yer almaktadır.

Osman Turan'ın aile büyüklerinin mezarları da Soğanlı'dadır. Bu caminin avlusunda yer alan Turan ailesinin büyüklerine ait mezarlardan ikisinin mezar taşı resmi aşağıdadır. Bunlardan ilki Hicri 1185 (Miladi 1771-1772) tarihlidir ve üzerinde *"merhum ve mağfur Hacı Ali ruhuna Fatiha"* ifadesi yer almaktadır. İkincisi ise Hicri 1325 (Miladi 1907-1908) tarihlidir ve üzerinde *"Hüvel baki. Ziyaretden murad bir duadır, bugün bana ise yarın sanadır, merhum ve mağfur leh el muhtaç, ila rahmeti rabbihil gafur, Korunzade el hac Mehmed Efendinin ruhuna Fatiha*[12]*"* ifadesi yer almaktadır.

---

[11] Nasrullah Uzman, *Fuat Turan ile Söyleşi*, Fuat Turan'ın Ofisi, Küçükçekmece/İstanbul, (24 Şubat 2014).

[12] Bu mezar taşının okunmasına Prof. Dr. Halit Çal yardımcı olmuştur. Kendisine bu vesile ile bir kez daha teşekkür ederim.

Merhum ve mağfur
Hacı Ali ruhuna fatiha
Sene 1185 (1771-1772)

(Hacı Ali Efendinin mezar taşı,
Osman Turan Aile Arşivi)

Hüvel baki
Ziyaretden murad bir duadır
Bugün bana ise yarın sanadır
Merhum ve mağfur leh el muhtaç
ila rahmeti rabbihil gafur
Korunzade el hac Mehmed
Efendinin ruhuna fatiha
Sene 1325 (1907-1908)

(Korunzade el hac Mehmed Efendinin mezar taşı, Osman Turan Aile Arşivi)

(Korunoğlu Konağı, Osman Turan Aile Arşivi)

(Korunoğlu Konağının kitabesi, Osman Turan Aile Arşivi)

Fuat Turan'ın bahsettiği Çaykara'daki konağın ana giriş kapısında bir de kitabe bulunmaktadır. Bu kitabeye ait yukarıdaki resmi muhafaza eden Fuat Turan, başka bir resmin bulunmadığını ve kitabenin de artık mevcut olmadığını belirtir. Kitabenin üzerindeki bazı harflerin zamana yenik düştüğü görülmektedir. Kitabede şu ifadeler yer almaktadır[13]:

[13] Bu kitabenin okunmasına Prof. Dr. Kâzım Yaşar Kopraman yardımcı olmuştur. Kendisine bu vesile ile bir kez daha teşekkür ederim.